

GRUNDNOTAT

15. november. 2007

J.nr.

Ref. TS/TP/SVF

Side 1/11

Grundnotat vedr. forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om ændring af direktiv 2003/55 EF om fælles regler for det indre marked for naturgas (revideret gasdirektiv, 3. liberaliseringspakke), KOM(2007)529 endelig

Nyt notat

Resumé

Forslaget om ændring af gasdirektivet er en del af Kommissionens 3. liberaliseringspakke. Kommissionen påpegede i sin Meddelelse fra 10. januar 2007 "En energipolitik for Europa", at de nuværende fælles regler og foranstaltninger ikke skaber de fornødne rammer for, at målet om et velfungerende indre marked kan opfyldes. Kommissionen vurderede på denne baggrund, at der er behov for en revision og styrkelse af de eksisterende fælles regler. Det vigtigste element i det reviderede direktiv er kravet om effektiv adskillelse i form af ejermæssig adskillelse, eller – som en undtagelse – oprettelse af en systemoperatør, der er uafhængig af forsynings- og produktionsinteresser, også kaldet en ISO (Independent System Operator).

1. Direktivforslagets formål og indhold

Kommissionens forslag blev fremsendt den 25. september 2007 i en engelsk sprogversion. Forslaget er fremsat under henvisning til Traktaten om oprettelse af Det Europæiske Fællesskab, særligt artikel 47, stk. 2, artikel 55 og artikel 95, og skal vedtages efter proceduren i artikel 251 (om fælles beslutningstagen mellem Rådet og Parlamentet). Forslaget foreligger i dansk sprogversion siden 1. oktober 2007.

Forslaget til revideret gasdirektiv er tænkt som en styrkelse af de eksisterende regler for det indre marked for energi. Af forslaget fremgår blandt andet, at det nye gasdirektiv erstatter det oprindelige direktiv fra 1998 og ændrer gasdirektivet fra 2003. Forslaget er led i en samlet ændringspakke på el- og gasområdet til opfølgning på den første liberaliseringspakke (1996 & 1998) og den anden pakke (2003). Pakken indeholder udover ændringer i gasdirektivet også ændringer af eldirektivet, ændringer af forordninger om grænseoverskridende el- henholdsvis gashandel samt forslag til en ny forordning om et EU energitilsyns-agentur på fællesskabsniveau.

Kommissionens forslag lægger ikke op til en radikal ændring af bestemmelserne i det gældende gasdirektiv og afspejler det danske EU indspil til Kommissionen fra den 12. oktober 2006.

Forslagets hovedelementer er:

- Krav om udpegning af transmissionssystemoperatør, der er uafhængig af forsynings- og produktionsinteresser (via ejermæssig adskillelse eller i form af en tæt reguleret uafhængig systemoperatør, kaldet en "ISO").
- Krav om selskabsmæssig og funktionel adskillelse af gaslagre fra produktion, handel og distribution
- Indføjelser af klausuler til beskyttelse af energisektoren mod at tredjelandes selskaber kan omgå reglerne for ejermæssig adskillelse og misbruge ejerskab i infrastrukturen.
- Styrkelse af de nationale energitilsyns beføjelser.
- Reviderede regler om mulighed for undtagelse fra direktivets regler om ejermæssig adskillelse, tredjepartsadgang og regulatorisk kontrol med priser og vilkår i forbindelse med ny infrastruktur.

Formålet med det indre marked for gas, som siden 2000 gradvist har taget form i Fællesskabet, er at stille reelle valgmuligheder til rådighed for alle forbrugere i EU, privatpersoner som erhvervsdrivende, åbne nye forretningsmuligheder og fremme handlen over grænserne, så der derved kan opnås effektiviseringsgevinster, konkurrencedygtige priser, højere servicestandard og øget forsyningssikkerhed og bæredygtighed.

Kommissionen påpegede i sin Meddelelse fra 10. januar 2007 "En energipolitik for Europa"¹, at de nuværende fælles regler og foranstaltninger ikke skaber de fornødne rammer for, at målet om et velfungerende indre marked kan opfyldes.

Kommissionen vurderede på denne baggrund, at der er behov for en revision og styrkelse af de eksisterende fælles regler. Markedet lider blandt andet under for høje priser og konkurrenceforvridning, hvilket blandt andet skyldes, at der er for lille kapacitet i el- og gasnettene og for få investeringer i grænseoverskridende infrastruktur samt fortsat strukturelle barrierer i markedet, der hindrer nye selskabers adgang. Særligt retter Kommissionen opmærksomheden på:

- at det har vist sig, at det krav om selskabsmæssige adskillelse, som indgår i det eksisterende eldirektiv, mod hensigten fortsat tillader vertikalt integrerede energiproducenter at udøve kontrol over transmissionsnettet. Direktivet har dermed ikke vist sig tilstrækkeligt til at kunne fjerne adgangsbarrierer for andre selskaber.
- at vertikalt integrerede monopolselskaber ikke har tilstrækkeligt incitament til at udbygge infrastrukturen, herunder udlandsforbindelse, til gavn for konkurrencen.
- at der er behov for, at de systemansvarlige operatører (TSO'er) samarbejder tættere på europæisk plan for at skabe rammerne for en bedre grænseoverskridende markedsfunktionalitet.
- at de nationale energitilsyns kompetencer skal styrkes, og at hensynet til den grænseoverskridende handel skal styrkes gennem oprettelsen af et europæisk agentur for samarbejde mellem de nationale energitilsyn (regulatorer).

Kommissionen foreslår på denne baggrund, at der oprettes systemoperatører, der er uafhængige af forsynings- og produktionsinteresser. Uden effektiv adskillelse mellem nettene på den

---

¹ KOM(2007)1

ene side og produktions- og forsyningsvirksomhed på den anden er der risiko for forskelsbehandling hvad angår netdriften, samtidig med at der ikke er det fornødne incitamentet for vertikalt integrerede virksomheder til at investere tilstrækkeligt i infrastrukturen.

De nuværende regler om selskabsretlig og funktionel adskillelse har endnu ikke ført til effektiv adskillelse for transmissionssystemoperatørernes vedkommende. Virkelig effektiv adskillelse kan kun sikres ved at fjerne de vertikalt integrerede selskabers iboende interesse i at diskriminere mod konkurrenter, f.eks. ved at vanskeliggøre netadgang og undlade at minimere flaskehalse i transmissionsnettene.

Ejendomsretlig adskillelse, der indebærer, at netejeren udpeges som netoperatør og er uafhængig af forsynings- og produktionsinteresser, er den mest effektive udvej til at løse den iboende interessekonflikt og forsyningsikkerheden. Da ejendomsretlig adskillelse i nogle tilfælde kræver, at selskaberne omstruktureres, indrømmes medlemsstaterne ekstra tid til at gennemføre de relevante bestemmelser.

Kommissionen foreslår desuden, at når det selskab, der ejer et transmissionssystem, indgår i et vertikalt integreret selskab, bør medlemsstaterne have mulighed for at vælge mellem ejendomsretlig adskillelse og – som en undtagelse – oprettelse af en systemoperatør, der er uafhængig af forsynings- og produktionsinteresser. Denne mulighed, der er en afvigelse fra grundprincippet om ejendomsretlig adskillelse, kaldes en ”uafhængig systemoperatør” (ISO = Independent System Operator). På den måde får vertikalt integrerede selskaber mulighed for at bevare ejendomsretten til deres netanlæg. Til gengæld er det en forudsætning, at selve driften af transmissionsnettet ledes af en uafhængig systemoperatør dvs. en virksomhed eller enhed, der er helt adskilt fra det vertikalt integrerede selskab. For at løsningen med en ”uafhængig systemoperatør” bliver fuldt ud effektivt indeholder direktivet specifikke tillægsregler.

Den uafhængige systemoperatør varetager alle netoperatørernes opgaver og har en forpligtelse til at sikre, at de fornødne investeringer i infrastrukturen gennemføres. Det vertikalt integrerede selskabs rolle i forhold til den uafhængige operatør kan bedst betegnes som en ”silent investor”, som uden at kunne øve indflydelse på driften alene modtager afkastet af aktiverne. Det vertikalt integrerede selskab kan således ikke udpege medlemmer af bestyrelsen eller blokere for investeringsbeslutninger mv.

Med hensyn til lagerselskaber foreslår Kommissionen, at lagerselskaberne som minimum adskilles selskabsmæssigt og funktionelt fra gasproduktion, -distribution og -forsyning. Ved funktionel adskillelse forstås blandt andet, at ledelsen af lageraktiviteten ikke direkte eller indirekte må have ansvaret for den daglige drift af produktions-, distributions- og forsyningsaktiviteter.

Det foreliggende forslag kræver, at transmissionssystemoperatørerne adskilles effektivt fra forsynings- og produktionsvirksomhed, ikke kun på nationalt plan, men i hele EU. Det betyder specifikt, at forsynings- og produktionsselskaber, der arbejder et sted i EU, ikke må eje eller drive et transmissionssystem i nogen medlemsstat. Det krav gælder i lige grad for EU- og ikke EU-selskaber.

Kommissionen foreslår samtidig supplerende beskyttelsesforanstaltninger over for indflydelse fra tredjelande. Lovpakken indeholder beskyttelsesklausuler, der skal sikre, at selskaber fra tredjelande, som ønsker at erhverve en betydelig interesse i eller ligefrem kontrol over et transmissionsnet i EU, påviseligt og utvetydigt skal opfylde de samme krav om adskillelse, som EU-selskaber. De nationale regulerende tilsynsmyndigheder (regulator) tildeles beføjelser til gennem en certificeringsordning at afvise transmissionssystemoperatører, som ikke overholder reglerne om ejendomsretlig adskillelse.

Kommissionen kan gribe ind, hvis en køber ikke kan påvise sin både direkte og indirekte uafhængighed af forsynings- og produktionsvirksomhed. Kommissionen foreslår en bestemmelse om, at personer og selskaber fra tredjelande ikke må erhverve kontrollen med et transmissionssystem eller en transmissionssystemoperatør i Fællesskabet, medmindre det tillades i en aftale mellem EU og det pågældende tredjeland.

Endvidere indeholder Kommissionens forslag yderligere tiltag til øget harmonisering af de nationale regulatorers beføjelser og styrkelse af deres uafhængighed. De gældende bestemmelser indeholder krav om, at medlemsstaterne skal udpege regulerende myndigheder med nærmere bestemte beføjelser. I mange tilfælde viser erfaringerne imidlertid, at reguleringens effektivitet ofte hæmmes af, at regulatorerne ikke er tilstrækkelig uafhængige af regeringen og ikke har tilstrækkelige beføjelser og handlemuligheder.

Kommissionens forslag indeholder derfor skærpede regler for regulatorernes opgaver og kompetencer. Regulatoren skal sikre og føre tilsyn med overholdelsen af gældende markedsregler i direktiver og forordninger. Der stilles krav om, at regulatoren samarbejder med andre regulatorer og et kommende nyt EU-agentur for samarbejde mellem regulatorer. Fremover må der kun være én regulator i hvert medlemsland.

Det følger af forslaget bestemmelser, at regulatoren skal fungere som en selvstændig juridisk enhed med selvstændigt budget, som funktionelt skal være adskilt fra enhver anden offentlig eller privat enhed. Regulatorens ledelse såvel som medarbejderstab skal fungere uafhængigt og må ikke være undergivet instruktionsbeføjelse fra regeringen eller andre myndigheder.

Endelig skal det nævnes, at Kommissionen foreslår for at styrke alle kunders rettigheder, at energiselskaberne hver måned oplyser forbrugerne om forbrug og udgiften ved månedens elforbrug.

2. Gældende dansk lovgivning på området og konsekvenser herfor

Det gældende gasdirektiv er implementeret i den danske naturgasforsyningslov. De foreslåede ændringer i gasdirektivet vil også skulle implementeres i naturgasforsyningsloven.

Kravet om ejermæssig adskillelse af transmissionssystemoperatøren fra forsynings- og produktionsinteresser er i praksis gennemført i Danmark, da Energinet.dk, der p.t. er den eneste transmissionssystemoperatør, er uafhængig af produktion og handel og er forpligtet til at være det i henhold til Lov om Energinet Danmark. Der skal dog i naturgasforsyningsloven fastsættes bestemmelser om den ejermæssige adskillelse med henblik på at sikre, at eventuelle andre

transmissionssystemoperatører, der måtte dukke op i Danmark, også kommer til at leve op til adskillelseskrauet.

Regulatoren (Energitilsynet) er i dag reguleret i elforsyningsloven og naturgasforsyningsloven. Det må påregnes, at Kommissionens forslag om yderligere tiltag til harmonisering af de nationale energimyndigheders beføjelser og styrkelse af deres uafhængighed vil føre til ændringer i reglerne om Energitilsynet i elforsyningsloven og naturgasforsyningsloven. De skærpede krav til regulatorens uafhængighed kan muligvis indebære ændringer i Energitilsynets administrative tilhørsforhold.

3. Høring

Forslaget har været sendt i høring hos:

Advokatsamfundet, Arbejderbevægelsens Erhvervsråd, Brancheforeningen for Decentral Kraftvarme, CO-industri, Danmarks Naturfredningsforening, Danmarks Vindmølleforening, Dansk Byggeri, Dansk Energi, Dansk Fjernvarme, Dansk Erhverv, Dansk Industri, Dansk Landbrug, DONG Gas Distribution, Elsparefonden, Energinet.dk, Energitilsynet, Erhvervs- og Byggestyrelsen, Erhvervs- og Selskabsstyrelsens Center for Kvalitet i Erhvervsregulering (CKR), Fagligt Fællesforbund - 3F, Finansministeriet, Forbrugerrådet, Forbrugerstyrelsen, Foreningen Danske Kraftvarmeværker, Foreningen af Rådgivende Ingeniører, Foreningen for Slutbrugere af Energi, Greenpeace Danmark, HNG/Midt-Nord, HTS, Håndværksrådet, Kommunernes Landsforening, Landbrugsraadet, LO, Miljøministeriet, Miljøstyrelsen, Naturgas Fyn, North Sea Operators Committee – Denmark, Oliebranchens Fællesrepræsentation, Organisationen for Vedvarende Energi (OVE), Risø, Sammenslutningen af Danske Elforbrugere (SDE), Skatteministeriet, Statens Byggeforskningsinstitut, Transport- og Energiministeriet, Udenrigsministeriet, Verdensnaturfonden – WWF, Vindmølleindustrien og Økonomi- og Erhvervsministeriet.

Energistyrelsen har modtaget høringssvar fra følgende:

Advokatrådet, CO-Industri, Dansk Energi, Dansk Erhverv, Dansk Fjernvarme, Dansk Industri, Energinet.dk, Energitilsynet, Erhvervs- og Selskabsstyrelsen, Foreningen af Rådgivende Ingeniører, HNG/Midt-Nord, HTS, Landbrugsraadet, LO, Mærsk Olie & Gas, Oliebranchens Fællesrepræsentation, Organisationen for Vedvarende Energi (OVE), Rambøll og Vindmølleindustrien.

Af høringssvarerne fremgår følgende:

Generelle bemærkninger til 3. liberaliseringspakke

Dansk Erhverv, Dansk Industri, Energinet.dk, Foreningen af Rådgivende Ingeniører, HNG/Midt-Nord, HTS, LO og Oliebranchens Fællesrepræsentation udtrykker generel støtte til Kommissionens udspej til liberaliseringspakke.

Dansk Energi og Landbrugsraadet er enige i intentionerne i liberaliseringspakken. Landbrugsraadet finder dog, at en række af forslagene er forholdsvis overordnede og derfor bør konkretiseres nærmere. Endvidere finder Landbrugsraadet det vigtigt, at tempoet i reformarbejdet

speedes op. Dansk Energi bemærker, at regelværket bør designes så enkelt og ubureaukaritisk som muligt.

Energinet.dk finder det positivt, at el og gas grundlæggende behandles ens.

Foreningen af Rådgivende Ingeniører mener at pakken indeholder en række uklarheder sammenholdt med EU's klimatilpasningsstrategi. Specifikt nævnes, at muligheden for indpasning af VE i eldistributionssystemerne, jf. eldirektivets artikel 14, stk. 4, også bør gælde eltransmission. Dette er også nævnt af Rambøll.

OVE finder det vigtigt, at el- og gasdirektiverne sikrer, at vedvarende energi bliver prioriteret i el- og gasnettene, at muligheden for at fremme vedvarende energi via PSO-betalinger fastholdes, at "low carbon technologies" defineres således, at man ikke fremmer atomkraft og storskala vandkraft, samt at det ikke overlades til markedet at afgøre valget af energikilder i elproduktionen, idet det bør være op til de enkelte landes energipolitik.

Advokatrådet finder det uden for rådets formål at vurdere det politiske og økonomiske indhold i liberaliseringspakken. Advokatrådet har således alene afgivet et høringssvar af mere lovteknisk karakter.

Adskillelse (unbundling)

CO-Industri, Dansk Energi, Dansk Erhverv, Dansk Industri, Energinet.dk, Energitilsynet, HTS, Landbrugsraadet, LO, OVE og Vindmølleindustrien ser helst en fuld ejermæssig adskillelse af transmissionsvirksomhed fra handel og produktion.

Energinet.dk mener dog også, at en ISO-model kan have positive konsekvenser for udvikling af konkurrence og investeringer forudsat, modellen ikke udvandes i forhold til Kommissionens forslag, mens Energitilsynet især er skeptiske overfor ISO-modellen i forhold til, hvordan det sikres, at netejerne foretager de nødvendige investeringer, når systemansvaret er adskilt fra ejeren.

Vindmølleindustrien mener, at ISO-modellen skal underlægges klare mål og kontrolmekanismer, herunder at ISO'erne pålægges ansvar for at udbygge og udvikle eksisterende net, samt at det er positivt, at Kommissionen får kompetence til at uddelegere klare opgaver til TSO'erne.

Energitilsynet og HTS støtter Kommissionens forslag til regler, der skal stramme op på adskillelsen mellem distribution og handel, mens Dansk Energi ikke kan gå ind for de skærpede krav, der lægges op til.

Nationale regulerende myndigheder

Generelt støtter CO-Industri, Dansk Erhverv, Energitilsynet, HTS og Landbrugsraadet Kommissionens forslag til styrkelse af nationale energitilsyns uafhængighed og kompetencer.

Energitilsynet bemærker dog, at disse myndigheder bør kunne varetage andre opgaver end dem, der følger af direktivet. Som et eksempel nævnes Energitilsynets tilsyn med fjernvarmesektoren. Endvidere påpeger Energitilsynet, at hvis konsekvensen af forslaget er, at Energitilsynets opgaveportefølje øges, vil det være nødvendigt at tilsynets sekretariat tilføres de nød-

vendige ressourcer. Sigtet med mål om fremme af energieffektivitet mv. bør alene være at fremme disse mål gennem tilrettelæggelsen af de markedsmæssige rammer. Energitilsynet mener videre, at det er uheldigt, at muligheden for alene at godkende tariferingsmetoden og ikke de konkrete tariffer foreslås fjernet, og at det er unødigt restriktivt, at ledelsen af nationale reguleringsmyndigheder alene udpeges for en periode på mindst fem år uden mulighed for forlængelse.

Dansk Industri finder det centralt, at der skabes ensartede regler for tilsynsmulighedernes beføjelser i de enkelte lande med henblik på at skabe lige konkurrencevilkår.

Dansk Energi er skeptisk overfor flere af de udvidede beføjelser til de nationale regulatorer.

HTS og Landbrugsraadet finder det vigtigt, at der sikres et tættere og bedre samarbejde i EU mellem tilsynsmyndighederne.

Ny infrastruktur

Landbrugsraadet finder det ikke godtgjort, at der kan være behov særregler vedrørende adgangen til ny infrastruktur, herunder undtagelse fra reglerne om tredjepartsadgang.

Energitilsynet finder, at dispensationsmuligheden skal bruges restriktivt og kun når der er udsigt til, at forsyningssikkerhed og effektiv konkurrence vil lide under manglende investeringer.

CO-Industri anerkender det behov for fleksibilitet, der ligger bag forslaget om muligheden for midlertidig fravigelse af princippet om adskillelse for nye infrastrukturanlæg.

Gaslagre

Landbrugsraadet finder det vigtigt, at gaslagre bliver adskilt fra produktionsinteresser og mener ikke, at Kommissionens forslag er tilstrækkeligt på dette område.

Diverse

Energitilsynet ser positivt på krav om opbevaring af data, da det kan være et vigtigt led i gennemførelsen af regulerings- og konkurrencemyndighedernes arbejde.

HNG/Midt-Nord finder forslag om, at der kan foretages leverandørskift på et hvilket som helst tidspunkt, samt at forbrugerne hver måned skal informeres om deres gasforbrug og dermed forbundne omkostninger, økonomisk bebyrdende for selskaberne, og dermed i sidste ende for forbrugerne. Efter HNG/Midt-Nords opfattelse er der i dag et hensigtsmæssigt og vel fungerende system for skift af gasleverandør og fakturering. Forslaget bør derfor revideres i overensstemmelse hermed eller helt bortfalde. Dansk Energi støtter synspunktet for så vidt angår information om gasforbrug, og Energitilsynet finder det uhensigtsmæssigt med lovgivning på et sådant detaljeringsniveau.

HNG/Midt-Nord udtrykker bekymring over forslaget om, at der kan vedtages nærmere retningslinier for implementeringen af gasdirektivets artikel 3. Især udtrykkes bekymring for, at der fastsættes regler, der indebærer, at gasselskaberne tvinges til at håndtere sårbare forbrugere fx ved at skulle fastsætte særlige sociale tariffer.

LO mener, at det er nødvendigt at styrke solidariteten mellem EU-landene yderligere for at sikre den fremtidige energiforsyning. Også Dansk Energi vurderer, at det principielt kan være en fordel, men det afhænger af den konkrete udmøntning.

Dansk Erhverv støtter Kommissionens forslag om at styrke reglerne for forsyningssikkerhed.

Dansk Energi ser det som en afgørende forudsætning for velfungerende detailmarkeder, at landene afholder sig fra at regulere detailpriserne.

Energitilsynet hilser den eksplicite fokus på regionalt samarbejde velkommen.

4. Regeringens generelle foreløbige holdning

Den danske regering er generelt positiv indstillet overfor forslaget fra Kommissionen, der lægger sig tæt op ad de synspunkter, som regeringen har fremført over for Kommissionen, herunder det danske EU-indspil fra oktober 2006. Regeringen enig i, at en justering af de eksisterende fælles regler på EU-niveau er påkrævet. Regeringen er desuden enig i, at et velfungerende dansk naturgasmarked forudsætter et velfungerende indre europæiske naturgasmarked, herunder især en mere effektiv adskillelse.

Fra dansk side foretrækker man ejermæssig adskillelse og man anser den alternative mulighed for at vælge en ISO som den næstbedste løsning. Særligt bør man fra dansk side arbejde imod et forhandlingsresultat, der i væsentlig grad udvander de bestemmelser, der skal sikre ISO'ens uafhængighed af netejeren - det vertikalt integrerede selskab. Det gælder dog samtidig at et tredje alternativ til ejermæssig adskillelse og ISO, som flere af de store EU-lande efterlyser, formentlig vil lægge sig meget tæt op ad den nuværende situation, hvilket man fra dansk side må anse for særligt uønskværdigt.

Med hensyn til bestemmelserne om den nationale tilsynsmyndighed, regulatoren, er Danmark betænkelig ved den foreslåede opgaveportefølje, som man finder for vidtgående. Regulatorerne bør ikke føre energipolitik, herunder tillægges ansvar for forsyningssikkerhed og netudbygning. Det er centrale energipolitiske opgaver, der bør varetages af (en) myndighed(er), der er underlagt den ansvarlige minister af hensyn til den parlamentariske kontrol. Regulatorerne bør alene tildeles beføjelser, der kan medvirke til at sikre og fremme konkurrence i markedet. Derimod betragter man det ikke som problematisk fra dansk side, hvis regulatorerne får til opgave at overvåge virkningerne af gennemførelsen af energipolitiske beslutninger om forsyningssikkerhed og netudbygning på udviklingen af konkurrencemarkedet.

Danmark kan støtte de skærpede krav til tilsynsmyndighedens uafhængighed af økonomiske og politiske interesser.

For at undgå at tredjelandes vertikalt integrerede selskaber udøver markedsmagt er man fra dansk side principielt enig i, at de skærpede regler for ejermæssig adskillelse eller ISO mellem produktion, distribution og transmission – også skal gælde tredjelandes selskaber, der ønsker at investere i EU's transmissionsinfrastruktur.

Med Energinet.dk som ejer af el- og gastransmissionsnettene i Danmark er problemstillingen ikke aktuel her. Men fra dansk side er der forståelse for, at mulige strategiske opkøb har givet anledning til bekymring i en række andre medlemslande. Bekymringen har især i de nye øst-europæiske medlemslande ført til skepsis over for gennemførelse af ejermæssig adskillelse. Man frygter, at de således adskilte transmissionsoperatører kan blive opkøbt af vertikalt integrerede udenlandske energiselskaber og bringe de pågældende landes forsyningsikkerhed i fare.

En velfungerende tredjelandebestemmelse, som kan yde beskyttelse mod strategiske overtagerer med sigte på at udøve markedsmagt, vil derfor kunne bidrage til større opslutning om ejermæssig adskillelse. Danmark lægger samtidig vægt på, at reglerne udformes sektor-specifikt, så de ikke får en generel protektionistisk effekt over for tredjelandes investeringer i EU.

Danmark støtter, at samarbejdet mellem transmissionsoperatørerne styrkes. Dog er det vigtigt, at et sådant samarbejde sker under forudsætning af, at der gennemføres en effektiv adskillelse, enten ejermæssig eller i kraft af en effektiv ISO. Et øget samarbejde mellem ineffektivt adskilte transmissionsoperatører risikerer at virke imod hensigten, fordi samarbejdet kan drejes i retning af karteldannelser, hvor varetagelse af de vertikalt integrerede ejeres interesser fremmes.

5. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Generelt

Forhandlingerne har indtil videre fokuseret på de to direktiver for henholdsvis el og gas samt forordningen om etagentur for samarbejde mellem regulatorerne, og den følgende fremstilling beskriver den samlede status for disse tre forslag. Forhandlinger om forslagene til reviderede forordninger for grænseoverskridende handel med el og gas er udskudt indtil videre.

Der er generelt en bred opbakning til forslagetets målsætninger om at fremme konkurrencen på det indre marked for energi. En gruppe lande er dog været afvisende over for den foreslåede fremgangsmåde. Det gælder især med hensyn til kravet om at adskille transmissionsansvaret fra vertikalt integrerede energivirksomheder. En anden, større gruppe lande har taget positivt imod pakken, som den foreligger.

Generelt har der i forhandlingerne udkrystalliseret sig tre hovedspørgsmål, nemlig effektiv adskillelse, bestemmelser om nationale tilsynsmyndigheder og 3. landsklausulen.

Det vigtigste og politisk langt det mest kontroversielle er spørgsmålet om ejermæssig adskillelse, hvor der er to grupper med meget modsatte synspunkter. Der eksisterer imidlertid også en stor mellemgruppe bestående af en række af de nyeste EU-medlemmer, hvis stillingtagen vil være vigtig i forbindelse med et kommende kompromis.

Modstanderne af ejermæssig adskillelse fører en meget hård, og, indtil videre, kompromisløs linje i forhandlingerne og afviser såvel ejermæssig adskillelse som ISO'en som alternativ uden samtidig at ville fremsætte konkrete forslag til alternativer, som på overbevisende måde lever op til Det Europæiske Råds påpegning i marts 2007 af behovet for en stramning af de

eksisterende regler. Modstander-gruppen stiller sig desuden grundlæggende spørgsmål ved, om erfaringerne i lande med ejermæssig adskillelse har været gode.

Det er dog også bemærkelsesværdigt, at en relativ stor og voksende gruppe af lande ønsker ejermæssig adskillelse, og at nogle af disse lande også vil kunne leve med ISO'en. En række af de mindste lande, herunder østater, er positivt indstillet, givet de kan opnå undtagelse fra kravet om ejermæssig adskillelse for små, isolerede markeder.

Enkelte lande, som accepterer ejermæssig adskillelse på elområdet, er imod ejermæssig adskillelse på gasområdet, men vil formentlig kunne acceptere ISO-modellen. Generelt er der fra en række østeuropæiske lande større skepsis overfor ejermæssig adskillelse på gasområdet end på elområdet, hvilket primært bunder i spørgsmålet om forsyningssikkerhed, afhængigheden af russiske gasleverancer og bekymring mht. store vertikalt integrerede tredjelandsselskabers overtagelse af en ejermæssigt adskilt TSO.

Mest fremskridt i forhandlingerne er der i forslagens del om de nationale tilsynsmyndigheders rolle. Her står medlemsstaterne mindre splittet og synes enige i, at Kommissionen på nogle områder er gået for vidt og har givet regulatorerne en for bred og for politisk opgaveportefølje.

Bestemmelser vedrørende investeringer fra tredjelande er også et politisk vigtigt element i pakken, især for nogle af de nye østeuropæiske lande. Det er formentlig et nødvendigt element i en mulig løsning, som kan bane vejen for betydelige støtte til ejermæssig adskillelse (sukkerpillen, der skal få ejermæssig adskillelse til at glide ned), men rejser også principielle spørgsmål om frihandel, protektionisme og mulig afsmittende effekt på andre områder.

Tempoet i beslutningsprocessen

En række tilhængerlande, herunder Danmark, er enige med Kommissionen i behovet for en hurtig beslutningsproces, hvorimod modstanderlandene ønsker grundige refleksioner og adværer mod en forhastet procedure. I lyset af det kommende Europa-Parlamentsvalg i 2009 og efterfølgende udskiftning af Kommissionen spiller tidsfaktoren en vigtig rolle.

6. Statsfinansielle, samfundsøkonomiske, administrative og miljømæssige konsekvenser samt konsekvenser for beskyttelsesniveauet

Forslaget har statsfinansielle konsekvenser som følge af merudgifter til øget tilsyn, svarende til 800.000 kr. pr år (2 årsværk), som dog fuldt ud gebyrfinansieres. Forslaget har ingen konsekvenser for EU's budget. Forslaget vurderes at kunne forbedre samfundsøkonomien som resultat af et mere omkostningseffektivt naturgasmarked, herunder adgang til mere konkurrencedygtige naturgaspriser. Forslaget kan have visse administrative konsekvenser, særligt i form af ændringer i Energitilsynets administrative tilhørsforhold. Forslaget medfører ingen nævneværdige administrative konsekvenser for erhvervslivet og skønnes ikke at have miljømæssige konsekvenser eller konsekvenser for beskyttelsesniveauet.

7. Nærhedsprincippet

For så vidt angår forholdet til nærhedsprincippet, fremgår det af Kommissionens forklarende memorandum, at adgangen for EU's borgere til både pålidelig og billigst mulig energi kun kan

sikres gennem etablering af et effektivt fælles indre energimarked. Et effektivt marked er også en forudsætning for at kunne styrke europæisk konkurrenceevne i lyset af konkurrencepres fra lavtlønsøkonomier.

Ifølge Kommissionen er et effektivt indre energimarked også en nødvendig forudsætning for at takle klimaforandringer på en omkostningseffektiv måde. Kun med et indre energimarked kan man effektivt indpasse målene om 20 pct. vedvarende energi inden 2020 samt opbygge et fungerende handelssystem for CO2 kvoter. Endeligt er det afgørende for de europæiske landes fremtidige forsyningssikkerhed, at der gives de rette investeringssignaler til at udbygge og modernisere energiinfrastrukturen, herunder konstruktion af udlandsforbindelser, som står over for et stort investeringsbehov i de kommende år.

Regeringen er enig i, at et velfungerende dansk naturgasmarked forudsætter et velfungerende indre europæiske naturgasmarked. Videre er regeringen enig i, at en justering af de eksisterende fælles regler på EU-niveau er påkrævet. Regeringen finder således, at forslaget ikke er i strid med nærhedsprincippet.

8. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet, som skal inddrages i beslutningen da der er tale om et forslag i fælles beslutningstagen, har ikke udtalt sig endnu. Det forventes at en udtalelse vil blive afgivet medio 2008.

9. Tidligere forelæggelser for Folketingets Europaudvalg

Forslaget har ikke tidligere været forelagt for Folketingets Europaudvalg.